

II MONITORING IMPLEMENTACIJE POSTOJEĆIH ZAKONA

1. Zakon o javnom informisanju

Ustavni sud Srbije proglasio je, na sednici održanoj 5. maja, neustavnim odredbe Zakona o izmenama i dopunama Zakona o javnom informisanju koje ovlašćuju nadležnog ministra da bliže uređuje način vođenja registra javnih glasila, odnosno određuju rokove za donošenje tog propisa i za podnošenje prijave za upis u Registar. Ustavni sud našao je da Zakon o javnom informisanju uopšte ne sadrži odredbe kojima se uređuje postupak upisa u Registar javnih glasila i način vođenja ovog Registra, te da stoga ovlašćenje dato resornom ministru, po svojoj suštini, izlazi izvan okvira ustavne nadležnosti izvršne vlasti i predstavlja ovlašćenje za samostalno uređivanje, kako načina vođenja Registra javnih glasila, tako i samog postupka upisa u Registar. Zato je Ustavni sud ocenio da osporene odredbe Zakona o izmenama i dopunama Zakona o javnom informisanju nisu saglasne sa ustavnim načelom podele vlasti i ustavnim položajem državne uprave kao dela izvršne vlasti. Sud je takođe ocenio da je uređivanje načina vođenja Registra javnih glasila u neposrednoj vezi sa ostvarivanjem ustavom zajemčene slobode medija, pošto od načina na koji su ova pitanja uređena bitno zavisi ostvarivanje ustavne garancije da se novine i druga sredstva javnog obaveštavanja osnivaju slobodno, bez odobrenja. Sud je, imajući u vidu da se, saglasno Ustavu, način ostvarivanja zajemčenih prava i sloboda može propisati samo zakonom, ocenio da je sporna odredba i u tom smislu nesaglasna Ustavu.

Podsetimo, Ustavni sud je na svojoj sednici, održanoj 22. jula 2010. godine, doneo odluku, objavljenu u Službenom glasniku br. 89/2010 kojom je utvrđeno da su neustavne odredbe Zakona o izmenama i dopunama Zakona o javnom informisanju iz 2009. godine, kojima je pravo na osnivanje javnih glasila ograničeno samo na domaća pravna lica, kao i odredbe kojima je javni tužilac obavezan da pokreće postupak za privredni prestup i traži izricanje mere privremene obustave delatnosti izdavanja javnog glasila, u slučaju izdavanja glasila koje nije upisano u Registar. Istom odlukom bilo je utvrđeno da su neustavne i drakonske kaznene odredbe u milionskim iznosima. Novom odlukom Ustavnog suda, utvrđeno je da su neustavne i odredbe Zakona o izmenama i dopunama Zakona o javnom informisanju koje se odnose na način vođenja Registra javnih glasila, odnosno kojima se ministar nadležan za poslove javnog informisanja ovlašćuje da bliže uredi način vođenja registra javnih glasila, odnosno da donese propis u tom smislu. Sve ovo praktično znači da od Zakona o izmenama i dopunama Zakona o javnom informisanju iz 2009. godine, koji je do krajnjih granica zaoštrio odnose između medijskog sektora i vlasti i odražavao apsolutno nepoverenje koje je između njih postojalo, ali ukazao i na spremnost vlasti da u svom obračunu sa medijima, zanemari i

zgazi i osnovna ljudska prava i elementarne demokratske principe, dve godine kasnije nije ostalo gotovo ništa. Ovo jeste pobeda i ljudskih prava, posebno prava na slobodu izražavanja i elementarnih demokratskih principa, ali ne i razlog za slavlje. Dve godine nakon usvajanja zloglasnog Zakona o izmenama i dopunama Zakona o javnom informisanju, problem nedostatka kapaciteta i zakonodavca i nadležnih ministarstava da na celishodan i društveno prihvatljiv način regulišu bitne društvene odnose u medijskoj sferi, nije ništa manji nego što je bio 2009. godine. Upravo to je ono što nas i danas ostavlja zabrinutim za medijske slobode u Srbiji.

2. Zakon o radiodifuziji

Narodna skupština Republike Srbije, na Trećoj sednici Prvog redovnog zasedanja u 2011. godini, održanoj 5. maja 2011. godine, donela je odluku o izboru tri člana Saveta Republičke radiodifuzne agencije, na predlog svog Odbora za kulturu i informisanje. Izabrani su Miloš Rajković, Slobodan Veljković i Božidar Nikolić. Nikolić je rođen 1942, diplomirani je direktor fotografije, a za svojih 36 godina rada na RTS-u snimio je oko 50 TV drama, više dokumentarnih emisija i TV šou programa. Rajković je rođen 1960, ekonomista je i diplomirani menadžer, a po zanimanju novinar. Veljković je rođen 1950, diplomirani je pravnik, a od maja 2009. godine je urednik u Radio-televiziji Vojvodine.

Zakonom o radiodifuziji predviđeno je da je Skupština trebalo da donese odluku o izboru novih članova Saveta pre isteka mandata ranijih članova. U ovom slučaju, prethodnoj trojici članova Saveta Republičke radiodifuzne agencije, izabranih na predlog Odbora za kulturu i informisanje, Nenadu Cekiću, Aleksandru Vasiću i Vladimiru Cvetkoviću, mandat je istekao još 17. februara. Na ovaj način, Skupština je praktično ostavila Republičku radiodifuznu agenciju sa Savetom u nepotpunom sazivu, gotovo tri meseca. Ovo je kreiralo situaciju u kojoj je Savet Republičke radiodifuzne agencije funkcionisao na granici kvoruma za odlučivanje, odnosno čak i za samo donošenje odluka, za koje Zakon o radiodifuziji i Statut Republičke radiodifuzne agencije predviđaju kvalifikovanu većinu. Podsećamo, Zakonom o radiodifuziji predviđeno je da predsednik Skupštine upućuje javni poziv za podnošenje predloga liste kandidata za člana Saveta najkasnije šest meseci pre isteka mandata ranijeg člana Saveta. Ovlašćeni predlagači dužni su da najkasnije u roku od dva meseca od dana upućivanja javnog poziva dostave Skupštini predlog liste kandidata za upražnjena mesta. U praksi se, međutim dešava, da ovo Skupštini nije dovoljno da donese odluku o izboru članova, što dovodi u pitanje funkcionisanje regulatornog tela.

3. Zakon o slobodnom pristupu informacijama od javnog značaja

Poverenik za informacije od javnog značaja i zaštitu podataka o ličnosti, Rodoljub Šabić, je u pismima upućenim predsednicima Udruženja novinara Srbije (UNS), Nezavisnog udruženja novinara Srbije (NUNS) i Nezavisnog društva novinara Vojvodine (NDNV), povodom 3. maja - Svetskog dana slobode medija, ukazao da se novinari i mediji sve više pozivaju na prava iz Zakona o slobodnom pristupu informacijama od javnog značaja i stavljaju ga u funkciju informisanja najšire javnosti. „To je bez sumnje dobro“, izjavio je Šabić, „ali nije dobro što, bez obzira na napredak, problema još uvek ima mnogo. Zato je krajnje vreme da se ozbiljno aktiviraju mehanizmi odgovornosti za kršenje zakona.“ Šabić nalazi da proklamovani principi javnosti rada vlasti obavezuju vlast da javnosti pruži mnogo više informacija na najpogodniji način, proaktivno, javnim prezentovanjem raspoloživih baza podataka i na Internetu. Postojećim nivoom elektronske komunikacije naše vlasti i javnosti, po Šabiću, ne možemo biti zadovoljni i tu se stvari moraju mnogo brže menjati. Takođe, po mišljenju Poverenika, u srpskom društvu evidentno je prisustvo različitih faktičkih mehanizama implicitne cenzure.